

דבר תורה לפרשת שבוע
פרשת צו - להבעיר את האש בתוכנו
הרב גור גלון
ישיבת הר ברכה

כשמתבוננים בפרשייה הראשונה בפרשת צו (ויקרא ו, ב-ו), מבחינים שהמילה הבולטת היא "אש":
וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּוּקֵד בּוֹ... וְהָרִים אֶת הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ... וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תִּוּקֵד בּוֹ לֹא תִכָּבֵה... אֵשׁ תָּמִיד תִּוּקֵד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּבֵה.

באופן כללי, האש הייתה אחד הדברים הבולטים ביותר במשכן ובמקדש: היא בערה על המזבחות ודלקה במנורה – ובשניהם הייתה אש ארעית לצד אש תמידית. גם בהשראת השכינה על הר סיני מצאנו את האש (שמות יט, יח): "וְהָרַסְנִי עֵשֶׂן כְּלוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יֵרֵד עָלָיו ה' בְּאֵשׁ"; ועוד קודם לכן ראינו אותה ברית הגדולה והנצחית שה' כורת עם אברהם אבינו – ברית בין הבתרים (בראשית טו, יז): "וַיְהִי הַשָּׁמֶשׁ בָּאָה וְעֵלְטָה הָיָה וְהִנֵּה תִנּוֹר עֵשֶׂן וְלִפִּיד אֵשׁ..."

יתר על כן, הכוזרי (מאמר שני, כו) מסביר שעיקר עניינם של הקורבנות הוא האש:

מה שְׁאָמַר: "לְאִשִּׁי" מִיֵּשֶׁר כָּל קֶשֶׁה. הוּא אוֹמֵר כִּי הַקֶּרְבָּן הוּא וְהִלְחָם וְרִיחַ הַנִּיחֹחַ אֲשֶׁר הֵם מִיְחֻסִּים אֵלַי, אֲמַנָּם הֵם לְאִשִּׁי, רְצוֹנִי לֹמֵר: הָאֵשׁ הַנִּפְעֶלֶת לְדָבָרוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר מֵאֲכָלָהּ הַקֶּרְבָּנוֹת...

ננסה להבין: מהו עניינה המיוחד של האש? מדוע היא משמעותית כל כך?

האש התגלתה במציאות כיצירה אנושית. ברור שהקב"ה הוא הוא בורא מאורי האש, אבל כדי שהיא תופיע במציאות – הוצרך האדם לעשות מלאכה ולייצר אש. לפי חז"ל, מלאכה זו נעשתה במוצאי השבת הראשונה של הבריאה, ועל כן רק במוצאי שבת אנו מברכים "בורא מאורי האש" (בניגוד לשאר ברכות ההבדלה, שבשעת הדחק ניתן לברך אותן גם במחציתו הראשונה של השבוע).

לאש יש ארבע תכונות בולטות:

1. האש שואפת תמיד לעלות למעלה.
2. האש היא הגורם לשינויי האנרגיה (והחומר) הרבים ביותר בטבע.
3. האש היא חומר רוחני, וכשלעצמה אין בה ממשות הניתנת לתפיסה מוחשית.
4. לאש אין קיום בפני עצמה, וכדי להתקיים היא זקוקה לחומר בעירה.

האש מבטאת את הנקודה באדם ששואפת כל הזמן למעלה, לגודל, לאידאליים, לאלוקות, לאי־סוף. היא לא מסתפקת במצבה הנוכחי ולא עוצרת. כפי שמבטא זאת החכם באדם (קהלת ו, ז): "וְגַם הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמְלָא".

כוח האש הוא שמצעיד ומקדם את העולם, הוא הגורם לכל המהפכות והשינויים העמוקים המתרחשים בו. לעיתים אנשים מבטאים זאת בצורות חיצוניות, כמו שאיפה לעוד כסף, לעוד השפעה – אולם ביסוד הכול עומד הרצון לדבקות באי־סוף.

שאיפות האדם, בעומקן, הינן רוחניות ולא חומריות; אלא שכדי לתת להן ביטוי והופעה בעולם זה, אנו מלבישים אותן בהמון רצונות, פרקטיים ומעשיים. כששואלים על הבקשות והרצונות שלנו מספיק פעמים "למה?", מגיעים לאותו יסוד רוחני העומד בבסיס שאיפתנו.

איך מטפלים באש?

הציווי האלוקי הוא "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה". עלינו להבעיר כל הזמן את האש, להצית בליבנו את הציפיה והתקווה, את הרצון והשאיפה, את התשוקה וההתלהבות. בכוחנו להדליק את האש הזו בתוכנו. ואכן, המילה שעל שמה נקראת הפרשה היא "צו", ומסביר רש"י: "אין צו אלא לשון זירוז, מיד ולדורות". כדי שתהיה בנו מידת הזריזות, אנו מחויבים להבעיר אש בתוכנו.

הזריזות והמהירות מולידות אש, כפי שכותב הרמח"ל ב**מסילת ישרים** (פרק ז):

וּתְרָאָה שְׁהָאֲדָם אֲשֶׁר תִּלְהֶט נִפְשׁוֹ בְּעִבּוּדַת בּוֹרְאוֹ, וְדָאֵי שְׁלֵא יִתְעַצֵּל בְּעִשְׂוִית מְצֻוּתָיו, אֶלָּא תְהִיָּה תְנוּעָתוֹ כְּתְנוּעַת הָאֵשׁ הַמְהִירָה, כִּי לֹא יָנוּחַ וְלֹא יִשְׁקֹט עַד אִם כָּלָה הַדְּבָר לְהַשְׁלִימוֹ. וְאִמְנָם הַתְּבוּנָן עוֹד, שְׁכֻמוֹ שֶׁהַזְרִיזוֹת הוּא תוֹלְדַת הַהִתְלַהֲטוֹת הַפְּנִימִי, כִּן מִן הַזְרִיזוֹת יוֹלֵד הַהִתְלַהֲטוֹת...

כשם שהאש צריכה להתפס בדבר מה כדי לבעור, כך השאיפות והרצונות צריכים לבוא לידי ביטוי מעשי – במצוות, במעשים טובים, בפעולות פרקטיות. אדם שיהיו לו רק שאיפות וחלומות, אך לא יממש אותם במעשים, סופם שיכבו.

התורה אוסרת לכבות את אש המזבח. עלינו להיזהר לא לפגוע באש שלנו ושל אחרים, כמו שכותב זאת הרב קוק ב**אורות הקודש** (ג, דרך הקודש, יא):

אֶת הַצְמָאֵן הָאֶלּוּקִי, הַבּוֹעֵר וְסוֹעֵר בְּשִׁלְהֶבֶת עֲזוֹ בְּלֵב, אֲסוּר לְכַבּוֹת. אִם כָּל הַמְּכַבֵּה גִחְלַת מֵעַל הַמְּזִבְחַת הַגִּשְׁמִי, עוֹבֵר הוּא בְּלֹא שָׁל "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה", קל וְחֹמֶר הַמְּכַבֵּה גִחְלַת רוּחַנִית עֲלִיוֹנָה מֵעַל גְּבֵי הַמְּזִבְחַת הַרוּחָנִי, הַמְּלֹא חַיִּי קִדְשׁ, הַלֵּב הַיִּשְׂרָאֵלִי. אִמְנָם צְרִיכִים תְּמִיד לְהוֹסִיף אֵשׁ מִן הַהִדְיוֹט, בְּשִׁכְל טוֹב, בְּחֻכְמָה וּבְבִינָה, בְּאוֹר תוֹרָה וְנֵר מְצֻחָה, כְּדִי שֶׁתְּהֵא הַשִּׁלְהֶבֶת עוֹלָה וּמְתַרומֶמֶת, עוֹלָה וּמוֹסִיפָה כּוֹחַ וְגִבּוֹרָה, בְּכָל הַדְּרָגוֹת שֶׁל הַחַיִּים...

השבוע ליווינו למנוחת עולמים את חברנו האהוב, ר' אוריה סרוסי זצ"ל, אוריה היה איש אשכולות, שילוב מופלא של תורה ודרך ארץ, לימוד תורה והצטיינות בהייטק, איש משפחה וחסד, איש של עבודה עם הידיים בכל תחום יחד עם עבודה עם הראש בלימוד התורה ובעולמות הטכנולוגיה המתקדמת. תמיד חיפש איך לעשות הכי טוב, במלחמה האחרונה במאמצים עבר מההגמ"ר להנדסה קרבית, כדי לעשות יותר, וכך בכל תחום ותחום. לעיתים שרואים אנשים מופלאים ונדירים כאלה, עולה השאלה, איך הם מספיקים כל כך הרבה? - אצל אוריה התשובה הייתה ניכרת לעין, אוריה היה מהיר, מהיר בהליכתו, רץ לבית הכנסת, תמיד קופץ ראשון לכל מה שנצרך, תכונת הזריזות והחריצות, יחד עם תבונתו וחכמתו, הפכו אותו לאיש מעלה, היה מגיע מעבודתו ומיד ממשיך בסיוע בבית, בשיח עם ילדיו ואשתו, בלימוד התורה ועוד ועוד.

יהי רצון שנזכה ללימוד מדמותו, להדליק את האש שבתוכנו, וכשם שהאש מתפשטת וגדלה, כך נזכה להבעיר אש גדולה בעם ישראל – אש קודש.